

קול התורה

באלעד

העלון לשבת קודש

פרשת כי תצא תשפ"ה

גליון מס' 1235

הדלקת נרות:

6:30

צאת השבת:

7:35

חזו"א:

7:44

ר"ת:

8:13

דבר המערכת

כולנו יודעים היטב שבעוד זמן קצר נעמוד למשפט על החיים שלנו, חיינו וחיי ילדינו. כולם יודעים שהכל בכל מכל כל, הקשור לעתיד השנה הבאה, ייקבע בראש השנה. מי יחיה ומי ימות, מי בקיצו ומי לא בקיצו, מי יעני ומי יעשר, מי ישפל ומי ירום. את זה כולם יודעים.

אם כן, מדוע לא רועדים מפחד? מדוע לא משנים לחלוטין את כל אורח החיים? למה אנו לא נוהגים כפי שהיה בדורות הקודמים? ישנה שאנו גדולה, כאילו אנו בטוחים כבר בדיון... הרי שם גלוי וידוע כל מסתרי לב האדם בגלוי ובסתר, וא"ל לומר בפה כלל מה שהלב לא חושב.

מרו הגרא"א דסלר זצ"ל מסביר כי מאחר שאנו מיואשים מראש ממצבנו ואנו חושבים שקשה להשתנות ולהתעלות כדבעי, לכן אנו מדחיקים את ימי הדיון, מנסים להתעלם. כל הרי-כך-חושבים-בלא הכי לא נוכל להשתנות ולהתהפך לטובה.

זו טעות, טעות נפוצה, טעות איזומה, וטעות זו היתה כבר בדורות הקודמים, כפי שכותב הנביא ביחזקאל ל"ג, "ואתה בן אדם אמור אל בית ישראל כן אמרתם לאמר כי פשענו וחטאתינו עלינו ובם אנו נימוקים ואין נחיה". והיינו שהנביא אומר לבני" בניבואה, מה שאמרתם שבגלל החטאים והפשעים אתם נימוקים, וביאר רש"י "לפיכך אין אתם חפצים לשוב כסבורים אתם שלא תועיל לכם תשובה" והיינו דאדם חושש שהוא כ"כ שקוע בחטא עד שלא תועיל לו תשובה, ובגלל זה לא שמעו לקול הנביאים והתנוכחו.

אלעזר בן דורדיא נקרא כך, כותב המהר"ל ז"ע, על שם מהותו. "דורדיא" בארמית פירושו שמרי יין גרועים, שבפסולת היין. וכשהתפלל כל כולו בחטאים חמורים מנשוא, נקרא "בן דורדיא", שהיה כולו פסולת. ובכל זאת, לאחר שהחליט בעצמו לעזוב את כל החטאים הקשים, "אלעזר" שמו, "א-ל-עזר". עדיין היה בו, ברבי אלעזר בן דורדיא, נקודה קדושה כל-שהיא, שעל ידה ראוי היה להיות כלי קיבול לסייעתא דשמיא, ולכן אמנם זכה לסייעתא דשמיא.

ומה זכה ר' אלעזר בן דורדיא, שמשפל המדרגה, שאפילו הנקלית שבאדם אמרה לו שלא יוכל לשוב בתשובה, הנפך ל"רבי" אלעזר בן דורדיא? במה זכה שנקרא "רבי", בדורם המרומם של התנאים הקדושים? ביארו חכמי המוסר, שחידוש היה נפלא. רבי אלעזר בן דורדיא חידש ש"אין הדבר תלוי אלא ב"י". לא השמים והארץ עזרו לו, לא משפחתו וחבריו, לא רבותיו ולא רעייתו וילדיו. רק הוא, הוא בעצמו התבונן במצבו הקשה והעלה ההרהור תשובה חזקים. וכשאדם מבין היטב את הדבר ומוכן להשתנות, הרי אפילו חוטא כה גדול זוכה לסייעתא דשמיא עצומה, עד אין קץ.

ברחבי העיר, בישיבות הק' ובכוללי האברכים, נשמעים בימים אלו שיחות של מוסר והתחזקות גדולי תורה ויראה מטריחים את עצמם לחזק אותנו. אך לאחר כל שיחות ההתעוררות החשובות צריך האדם לדעת ולהחליט ולקבל על עצמו ש"אין הדבר תלוי אלא ב"י". וכפי שכותב רבנו יונה: "אם לא יתעורר האדם לבדו - מה יעילו המנוסרים". אנו לא גרועים ח"ו מר' אלעזר בן דורדיא ואם רבי אלעזר בן דורדיא הצליח, בכח הרצון, להפוך את כל כולו. כ"ש אנחנו, המקיימים תורה ומצוות, יכולים להפוך את עצמינו לטובים ונעלים יותר. ו"אין הדבר תלוי אלא ב"י".

--- **"ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה"**. בשבוע הקרוב תיפתח בס"ד מגזית הצדקה המיוחדת של "קופת העיר אלעד" לקראת הימים הנוראים והחגים הבעל"ט, כאשר מאות משפחות ממתנות להצלחת המגזית, בכדי שיהיה להם לחם לאכול ובגד ללבוש כפשוטו ממש! נשכח מעט עם עצמינו ונתאר בראשינו את המקרים הכואבים ואת האפשרויות שלנו לעזור, להושיט יד תומכת, במגוון תחומים, דרך נתינת הצדקה לגבאי הצדקה של עירנו והשפעת הממון שנתרם על כל אותם יהודים המצפים לכך בכליון עיניים.

על כן מה פשוט הוא לזרז את המוורזים על הדבר הידוע לכולנו, והוא גודל פעילות ורוממות נשית הקודש של "קופת העיר מתן בסתר אלעד". הפועלת במשך כל ימות השנה, כשכולם עסוקים בענייניהם, גדולות ונצורות למען כל נצרכי העיר ללא הבדל, ובנוסף לזה, חלק מהנתימכים הינם בגדר של הבאת דורות לתלמידי חכמים, באשר גם תלמידי חכמים ואברכי כוללים מסתייעים בקופת הצדקה של העיר. ישנם מקרים רבים שאינם ידועים לצבור, ובנאי הקופה תחת שרביט ההנהגה של הגאב"ד שליט"א ראוזגים לכל אחד מהמקרים בצורה שקטה וללא פרסום ראוותני והכל לשם שמים.

נחליט שאסור להתייאש. נחליט שכדאי ושאפשר להתעלות. ועלה נעלה בתורה, ביר"ש, במידות טובות, בשמירת הלשון, בעשיית חסד, בשמירת הצניעות, נחזק בחיזוק הדת בכל הדברים הצריכים תיקון. כי הדבר תלוי רק בנו, בס"ד. יחד עם זאת נרבה בנתינת צדקה ונזכה שסגולת ה"איש את רעהו יעזור ומתנות לאביזנים", עליה דרשו דורשי רשומות בענין חודש אלול, תסייע בעדנו להצליח ולצאת בדימוס ביום הדין. ונזכה לכתובה וחתימה טובה בספרם של מצדיקי הרבים.

שבת שלום

הרה"ג רבי אלון אביטן ראש כולל "רב פעלים"

שסוברים שהמקדש אשה אסור בכל הנשים שבעולם מן התורה מחמת דין קבוע קשה מדוע אמרין כל דפריש גבי מואבי הרי המואבים שישנם בעולם ועמונים הדרי לניחותא וביתם הוא מקום קביעותם.

ואין לומר שכל היתר עמוני הוא דומיא דגמ' שעמוני פירש ובא לא"י ובמקומם אסורים שהפוסקים לא חילקו ועיין מנ"ח מצווה תקסא ד"ה וזה שנתבלבלו. וברמב"ם הנ"ל נראה שאף במקומם הם מותרים שכתב חז"ל ולפיכך כשיתייגר הגר בזמן הזה בכל מקום בין אדומי בין מצרי וכו' מותרין לבוא בקהל מיד.

ודעת הרמב"ם הלכות אישות פ' ט' הל' כ'א שהמקדש אשה מחמש נשים אסור בקרובות כולן מהמה"ג שם נראה שלא מדין קנס אסורות אלה מדינא והרי האיסור אינו ניכר ואפ"ה אסור אלה נראה שהרמב"ם סובר שגם באיסור שאינו ניכר אמרין קבוע אך עיין תק"ט סימן קג ד"ה עוד קשה לחילוק הראשונים. וא"כ צ"ע מדוע מותר העמוני במקומו הרי לכאורה צריך להיות דין קבוע ואסור.

והנה הרמב"ם בהלכות מלכים פרק י' הל' ח כתב שבני קטורה חייבים במילה והואיל ונתערבו היום בני ישמעאל בבני קטורה יתחייבו כל במילה בשמיני. והסתמך ברמב"ם מבוארת שלגבי בלבול סנחריב אמרין שמואב מותרין וגבי חיוב מילה אמרין שאין ביטול ובני קטורה וישמעאל חייבים, ואכמ"ל.

עוד אפשר לחלק שברמב"ם באיסור שמתיר מואבי ועמוני בזמן הזה אפשר שכשם שספק ממזר מותר מן התורה כך גם ספק עמוני ואף שלפי הרמב"ם ס' ממילא מותר אפשר ששם ממזר הילפותא להתירו היא להתירו בקבוע שזה סוג ספק שאסור גם להרמב"ם כמו בספק חתיכה משתי חתיכות אסור להרמב"ם מן התורה וא"כ קבוע באיסור עמוני מותר מן התורה מן הילפותא של לא יבוא ממזר ספק ממזר לא יבוא. ואסור מדרבנן וכה"ג שהקבוע אינו ניכר באיסור דרבנן שרי אך בספר "תורת חסד" סימן טל כתב שלסבורים שקבוע שאינו ניכר הוי קבוע אף באיסור דרבנן אמרין הכי.

והאמת יורה דרכו שהקושיה מבוססת על ההנחה שהרמב"ן וכן נראה מכמה תוס' בש"ס ור' עזריאל בס' נזיר שקבוע שאינו ניכר חשיב קבוע ולהרמב"ן שליח שקידש אשה אסור בכל הקרובות בעולם מדין תורה כיוון שדעת הרמב"ן שקבוע שאינו ניכר חשיב קבוע. ובספר "תורת חסד" סימן טל אות ז. כתב שבאופן שאין מקום האיסור ידוע כלל איפה נאבד והספק נמצא בכל העולם ככה"ג אין זה שוב קבוע ובאות ח' כתב שאין זה סתירה להרמב"ן הנ"ל. שבנזיר חשיב קבוע הניכר כי יש אדם שידוע ומכיר מקום הקביעות שיש את השליח והעדים כיוון שידוע האיסור וניכר להם אף שנמצא בכל העולם חשיב קבוע הניכר משא"כ גבי עמון ומואב שאין ניכר לאף אחד לא חשיב קבוע ולפ"ז קושיה מעיקרא ליתא שגבי בלבול סנחריב לא חשיב קבוע כלל. וכע"ז תירץ במנ"ח מ' תקסא ומצווה בהנ"ל. וחשבתי לתרץ כע"ז אך הוקשה לי מ"ש בס' ברכות

סוגיא מהפרשה

לא יבא עמוני ומואבי וכו'. (דברים כג, ד)
הנה לגבי עמוני ומואבי בזמן הזה איתא בגמ' בברכות כח. וכן משנה מס' ידים פ"ד מ"ד. ז"ל הגמ' בו ביום בא גר עמוני לפניו בבהמ"ד אמר להם מה אני לבוא בקהל אמר ליה ר"ג אסור אתה לבוא בקהל.

והרמב"ם בפ"ד איסור"ה הל' כה הביא גמ' זו להלכה שסנחריב בלבד את כל האומות ואף מצרי ואדומי מותרין, אכן דעת ר"ת סוטה ט. תוס' ד"ה מינימין. וכן בתוס' מגילה יב: ד"ה זיל, ותוס' ביבמות עו: שרק לגבי עמון יש היתר אך מואבי אסור. ע"פ המבואר בגמ' מילגה שאמרו לחשורו זיל גבי מואב דיתבי בדוכתיה דכתיב "שאנ מואב מנעוריו ובגולה לא הלך" (ירמיה מח, יא). ודעת בה"ג (קח עג) מואב בתוס' ביבמות שהמצרים חזרו למקומן שהכתוב נתן להם קצבה, לאחר גלותם. ומצרי אסור אף לאחר בלבול סנחריב כיון שחזרו המצרים למקומן.

מהגמ' ברכות הנ"ל מבואר שסיבת היתור של עמוני בזמן הזה הוא מחמת דכל דפריש מרובא פריש. והקשה ת"ח מבני החבורה הרי בגמ' בנזיר יב. האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם אסור בכל הנשים בעולם חזקה שליח עושה שליחותו ומחזקין שוואר קידש לו אשה וממילא אסור בקרובותיו וכיוון שלא יודעים איזה אשה קידש אסור בכל הנשים. והגמ' הקשתה מאי שנא מחייבי קניין שמביא תורין או בני יונה הרי שמביא יונה אולי זו יונה שפרחה לחברו ונמצא מתכפר בקרבן חברו ומהו החילוק שבין לא אמרין שכל היונים בעולם נאסרו ובאשה אמרין שכל הנשים נאסרות והגמ' תירצה שיש לחלק בין איסורא דנייד לבין אשה דלא ניידא והגמ' מקשה שא"כ יקדש אשה בשוק (עיין תוס' שם וגיליון) והגמ' מתרצת שאשה הדרא לניחותא וכתב רש"י שם וא"כ הוי ליה קבוע כמחצה על מחצה ומבואר בגמ' שבאדם כיוון שחזר לביתו חשיב קבוע אך בשעת פרישתו (ועיין תוס' כתובות טו), ובראשונים יש פלוגתא האם אולינן בחר האוסר או הנאסר בקבוע, וכאן עמוני הוא גם אוסר וגם נאסר אז ודאי שלגבי אמרין הדר לניחותא וחשיב קבוע, ואין לישב ע"פ רש"י בנזיר שרק באשה אמרין הדר לניחותא הגם שגוף דברי רש"י צ"ב לא יתגה מזרר גבי מצרי ואדומי שאיסורם הוא גם בנקבות.

והנה לדעת התוס' מה שאסור בכל הנשים בעולם הוא משום קנסא שעושה שליח ולא פירש ומ"ש בגמ' הדרא לניחותא ובתוס' שם דמדי לקבוע דהיינו שחכמים קנסו ככה"ג שדמי לקבוע וא"כ כאן במקרה של גר עמוני לא גזרו ודעת התוס' שבקבוע שאינו ניכר לא חשיב קבוע וא"כ בגר עמוני לא לא חשיב קבוע כיוון שלא ניכר מיהו עמוני ומיהו מואבי. לא חשיב קבוע אך לפ"ז קשה לדעת התוס' בנזיר שקבוע שאינו ניכר לא חשיב קבוע מדוע בגמ' בברכות נזקקנו להיתר דכל דפריש הרי אין כאן קבוע. ואפשר שכשם שאמרין גמ' זבחים שבע"ח לא בטלי אפשר שאף בבני אדם לא בטלי מדרבנן ומשום איסור זה אמרין כל דפריש כלפי היתר המואבי.

מ"מ לדעת הרמב"ן והרשב"א גיטין סד. ד"ה האומר

יסוד האיסור שלא לירד לאומנות חבירו (3)

בהמשך למה שכתבנו בגליונות הקודמים באיזה אופן אסור לירד לאומנות חבירו ולהשיג גבולו ולפתוח עסק סמוך לחבירו, האם אסור לפתוח כשמקלקל חלק מפרנסתו של הראשון וממעת את פרנסתו או רק באופן שוודאי יקלקל את כל פרנסתו של הראשון, אבל אם מוריד רק חלק מפרנסתו, הרי זה תחרות מותרת, והבאנו דעת הרמ"א דאסור רק כשמפסיד לראשון את כל פרנסתו, שזה נחשב פסקא לחיותא, ומה מקור האיסור בזה, ויש לעיין בסוגיות הגמ' בזה ויש לבאר יסוד הזכות של עיכוב על חבירו לפתוח עסק דומה המקפח אותו.

האם מותר לנהג פרטי לקחת נוסעים הממתניים בתחנת אוטובוס (יד) ויש לדון בדבר המצוי שאדם עומד בתחנת אוטובוס, ומגיע מונית או רכב מסחרי אחר לקחת אותו בתשלום כסף, האם מותר להם לקחת נוסעים, והאם מותר לאנשים לנסוע עמם, האם זה חשיב יחיב סייארא-הששלטונות בנו לבקשתם עבורם ולא עבור חברות פרטיות. [וכפי מה שבירתי כיום, השלטונות בונים את התחנות לחברות הציבוריות, וגם הם מקבלים את הכסף שאנשים משלמים, והשלטונות משלמים לחברות האוטובוסים לפי מספר הקילומטרים שנוסעים, ולא לפי מספר הנוסעים שברכבים. ואין החברות מפסידות כעת אם לוקחים להם קליינטים, רק הממשלה מפסידה מכך, וזה שאלה אחרת], והם הרגילו את האנשים לבוא שם, ע"י הפעלת האוטובוסים לאורך כל הקיום, כל הזמן, לפי לוח זמנים וכיו"ב. והרי זה כמערופאי שהבאנו שאסורה, [והוא חמור יותר מאדם שנכנס לחנות, שאסור לפתותו ללכת לחנות אחרת] וכשברא רכב אחר לקחת את האנשים הממתניים שם, הוא מזיק את אלו שבנו את התחנה ומפעילים אותה. ואפשר דהחברה לכא' הם כממציאים את הדבר, כמש"כ בס"ק ח' ובס"ק י"ג בשם הח"ס שבאופן כזה אסור לקחת ממנו ע"ש.

ואף שאינו מקפח לגמרי את חברת האוטובוסים עד שפסקא לחיותא. אבל עכ"פ מזיק בהפחתת מספר הנוסעים, ולכא' זה יחיב סייארא, והיה אסור אף אם אינו פסקא לחיותא.

(טו) ויש לדון על האדם הנוסע עמם, אם אסור לו לנסוע, האם נחשב מסייע לאיסור, וקשה לומר דכיון דעיקר האיסור על הקונה ולא על המוכר, כמש"כ בזכור לאברהם ובכנה"ג שם, ובדברי גאונים כלל ק' אות י"ב ובאבנז"ל חו"מ סימן י"ז, וגם כאן האיסור הוא בעיקר על הנהגים שולקחים יסוד האנשים ולא על הנוסעים שהם ממחרים לנסוע, ולכאורה אין על הנוסעים כלל איסור, שזכותם ללכת לכל מקום ולא השתעבדו לבעלי התחנה לנסוע רק עם נהגי האוטובוסים. וראה מש"כ בס"ק י"ב.

ובפשטות אין יחיב סייארא על אנשים וכמו שנדון בהמשך, אבל אפשר שיש בזה מסייע ידי עוברי עבירה לבעלי הרכב הפרטיים, אם אכן יש עבירה על הנהגים באופן הזה, שגורם להם לקפח פרנסת חברת האוטובוסים באופן שאסור. וראה לקמן שכאן זה חמור יותר, שהוא נהנה מטרחתו של חבירו כמש"כ, ויש בזה טעם גזילה, ואי"ז רק מידת חסידות, עיי"ש. [וכמוכן שכל הנ"ל הוא רק אם הנהגים אכן באים בזמן ואפשר לנסוע במנוחה באוטובוס וכיו"ב, אבל בלאו הכי אין לאדם שום מחוייבות אליהם לסבול, וה"ה אם האדם ממחר עכשיו ורוצה לבד לקחת מונית, פשוט שמתור].

האם שייכת סברת 'היב סייארא' באנשים

(טז) **אמנם** באמת יש לחלק בין יחיב סייארא בדגים לבין בני אדם, שיש להם דעת ואין יחיב סייארא על אנשים בני דעת, דיהיב סייארא היינו שבדגים וכיו"ב שאין אפשרות אחרת, שאין בהם דעה עצמית לא לבוא כאן, משא"כ בני אדם, יש להם דעה עצמית, ואינם כניצודים כאן, וכן שמעתי מהגר"נ קרליץ זצ"ל, שלא שייך יחיב סייארא באדם, שאדם יש לו מחשבה לבד ויכול לעשות איך שרוצה.

וראה בבית יוסף סימן קנ"ו בחלק השלישי ד"ה נשאל הרשב"א, חייט אחד שהיה רגיל אצל עירוני אחד מכמה שנים שהוא לבדו עושה מלאכתו, ובא חייט אחר ורצה להכניס עצמו עם העירוני הזה לעשות בזול יותר וכו', והשיב, שאין ב"ד מוציאין מידו, שהעירוני נתן לו מידתו, אבל מסתברא שמוחין בידו דדמי קצת למצודת הדג, כדאמרין שאני דגים דיבהי סייארא, ה"נ כיון שרגיל לעשות מלאכתו ע"י זה הוי

כאילו בא לידו, והיינו שבבנ"א א"א הדין של יחיב סייארא, אף שכתב הב"י שראוי למחות בידו.

אמנם כאן זה חמור יותר, שהוא טרח להמציא להביא לכאן את הדגים, ואי"ז כמו מהפך בחררה, או מערופאי שעוסק עם נכרי, אלא כאן שהוא המציא את העסק, וכן בתחנת אוטובוסים החברה טרחה להקים את זה והוא חמור יותר, ולא רק משום שהוא הרגיל אותם לבוא לכאן, אלא הם עשו פעולות והשקיעו שיבואו לכאן, [משא"כ להעביר לקוחות מקופת חולים אחת לשניה, או מחברת טלפונים אחת לחברתה, וכיו"ב, מותר לשכנע אנשים לעבור, ואין לזה שייכות לעני המהפך בחררה ולא ליהיב סייארא, ובפרט אם נותנים שם תנאים אחרים או שרות ותנאים טובים יותר].

כל ש'נהנה מטרחתו של חבירו חמיר ספי

(יז) **עוד** יש לדון בזה לאיסור, משום שנהנה מטרחתו של חבירו, שחברת האוטובוסים הביאו לכאן את התחנה, והם פועלים בקיום קבועים וזמנים קבועים, ועי"ז באים לשם האנשים שרוצים לנסוע, כמש"כ בס"ק ט', וכולם בא מכוחם, והם משלמים שלטון עבור הזיכיון בקווי הנסיעה, וזה כעין רשת שלהם. ועכשיו בא רכב אחר ולוקח את הנוסעים, הרי"ז נהנה ממעשה ידיהם, וזה חמור יותר. וראה בשו"ת ח"ס סימן קי"ח ד"ה והנה התוס', דהיכא שטרח מעבכין בב"ד ע"ש, ואפשר שיהיה אסור יהיה גם לעומדים לעלות בתחנה, דדבר שאסור על פי דין לעשות, לכא' אסור לקנות שם משום לפני עור, [משא"כ כשהוא רק מהפך בחררה], ומשום מסייע עוברי עבירה. שמה שבאים הרכבים הפרטיים דווקא למקום זה, הוא בגלל הטירחו וההשקעה של החברה, ראה מש"כ בשערי שלמה ח"ב סימן נ"ז לגבי הנאה ממעשה חבירו, ומש"כ שם בסימן ס"ז, לגבי אחד שעשה כינוס של אנשים ומוכר שם ספרים או קלטות שלו, שאסור לאחרים למכור שם והרי"ז כיהיב סייארא, עיי"ש. וגם אם עומד בסמוך לתחנה כדי לנסוע, יהיה אסור, שהם הכינו את כל הדברים להביא את האנשים אליו.

אמנם ברכב שולקח את האנשים בחינם מותר שאינו נהנה ממעשה החברה, וכן כשולקח נוסעים בהזולה ממש אפשר שיש להתיר, ראה לקמן בס"ק כ"ב כ"ג דאם מביאים סחורה יותר בזול וכיו"ב אין בזה יורד לאומנות חבירו, וכ"כ כשהוא בחינם.

תקנת חכמים של הנהגה הראויה

(יח) **ונבאר** עיקר האיסור ד'פסקת לחיותא', ונראה דיש כמה טעמים בביאור יסוד האיסור שבפתיחת חנות ליד חבירו כשפסקת לחיותא, **א-** הנהגה הראויה, מדין עשיית הצדק והישר, שכתבה התורה לנהוג בצדק ויושר, וזה מתקנת העולם באופן כללי. **ב-** אפשר שהוא הנהגה מצד כלל תקנת העיר, והוא בכלל השיעבודים שקיבלו על עצמם בני העיר להשתעבד זה לזה ומכלל זה תיקנו איך לנהוג במסחר שלא יפריע אחד לשני, שהוא גדר נוסף בתקנה, והם שני גדרים של תקנת חכמים, וראה בטור שכתב על מניעה מאנשי עיר אחרת למכור בעיר שלהם, שזה תקנת חכמים. **ג-** ועיין בב"י שם סימן קנ"ו ריש ח"ג שכתב, דהכל הוא מתקנת חכמים מפני תיקון העולם, איך צריך להיות הנהגת בני אדם בענינים אלו, ולא רק מצד הנהגת היושר שנצטווה האדם, וכ"כ הרי"י מיגאש בסוגיא כאן, דכשמפסיק פרנסת הראשון לגמרי, אסור. [וראה מש"כ לעיל בס"ק ד' דדעת הרא"ש שהביאו הרמ"א בסימן קע"א א' שבפסקא לחיותא אסור מטעם מזיק ע"ש].

ביאור סברת הפוסקים יכול למנוע ב'אומנותו בכ'

(יט) **ועיין** בתירוץ השני בתוס' בבא בתרא שם ד"ה מרחיקין, מדוע אסור לצוד דגים במקום שרגיל חבירו, הרי זה מקום הפקר, דהכא אומנותו בכ', והיינו שיש ענין מיוחד שגורו שאסור להפריע פרנסת חבירו, ואי"ז מצד עני המהפך בחררה שנקרא רשע, כמו בכל יורד לאומנות חבירו, אלא יש כאן ענין נוסף של הפרעת אומנותו. והיינו דיש כמה דרגות של הפרעה לשני, דאף שבתפיסה בהפקר אינו נקרא רשע, אבל כשמפסיד לו פרנסתו שהוא דבר קבוע הרי"ז אסור, שזה חמור יותר, שמעכב את פרנסתו ואומנותו הקבועה, וזה עוול גדול יותר, ואי"ז כמו הפרעה לשני למצוא מציאה וכיו"ב,

דכאן הוא מפריע ומעכב פרנסתו, ובזה תיקנו חכמים שאסור להפריע לפרנסת חבירו, ומשום תקנת העיר, ותיקון העולם, גזרו חכמים שאפשר למנוע ממנו לפתוח עסק המפסיד לגמרי את פרנסת הראשון, [שזה בכלל הפסקת אומנותו].

וראה בשו"ת ח"ס שם שכתב לגבי מערופאי עם נכרי, ויהיב סייארא, דדבר שאומנותו בכך אסור אף בהפקר גם לדעת ר"ת שסובר דבהפקר לא שייך מהפך בחררה, ע"ש, וראה לקמן בס"ק י"ח. [וראה בפ"ת סימן רל"ז ס"ק ב' שהביא דיורד לאומנות חבירו בפסקא לחיותא, חמור יותר ממחזר אחר דבר לקנותו ובא אחר וקנאו שנקרא רשע ע"ש, וראה בשו"ת מנח"י ח"ב סימן צ"ד בס"ק ב', לגבי עני המהפך בחררה, שיש מחלקות הפוסקים אימתי הוי רשע, אבל בהצטרף לזה טירחא וכ"ש בפיוסוק חיותא, לכר"ע אסור לעשות כן, ע"ש]. וכתב שם בס"ק ג' דדברי הזיקא שיפסיד, עדיף משאר מערופאי ע"ש.

(כ) **והרמב"ם** בפ"ב מהלכות שכנים הלכה ח', הביא דין זה בדיני כפיית בני העיר זה על זה ולא בדיני הרחקה (כמו בסוגיית הגמ'), והיינו שסובר שזה מכלל תקנות העיר. וראה בתוס' קידושין דף נ"ט א' ד"ה עני, לגבי מרחיקין מן הדג וכו' אע"פ שהוא הפקר וכו', ונראה דהיינו טעמא מפני שהוא יורד לאומנתו וכו', כי הא דבר מבואה דאורייתא ריחא בבר"ך דף כ"א ב' דמצי מעכב עליו, דקאמר ליה דקא פסקת לחיותא, ע"ש. והיינו שיש דין מיוחד של איסור לירד לקפח פרנסת חבירו.

ועשית הישר והטוב

(כא) **ושורש** תקנת חכמים היא, מועשית הישר והטוב, וראה ב"מ דף פ"ג א'. וראה בשו"ת ח"ס סימן ע"ט שכתב, שהשורש הוא ממה שכתוב בתורה ושפטתם צדק בין איש ובין גרו, ומפרש בספרי מלשון גר ודר עימו, וכתב שמסר הכתוב לחכמים לקבוע מה הגדרים בפסוק הזה, שהחכמים צריכים להחליט מהו הישר והטוב, ואחרי קביעות חז"ל שאין זה ישר וטוב, זה נהיה גזל מדאורייתא. [ומי שאינו גר בעיר לא אמרינן דהישר והטוב לתת לו להתפרנס ע"ח תושבי העיר, ואם נותן כרגא בעיר זו, אף שזה מס לשלטונות, נחשב ככן העיר שיש להשוותו כמו כל תושבי העיר].

וראה ברמב"ן דברים (ו, יח) על הפסוק ועשית הישר והטוב, כי מתחילה אמר שתשמע וחקיתו ועדותיו אשר ציון, ועתה יאמר גם באשר לא ציון תן דעתך לעשות הטוב והישר בעיניך, וזה ענין גדול, לפי שאי אפשר להזכיר בתורה כל הנהגות האדם עם שכניו ורעיו, וכל משאו וממתו ותיקוני הישוב והמדינות כולם וכו', וכגון מה שהזכירו בדינא דבר מצרא, ואפילו מה שאמרו פירקו נאה ודיבורו בנחת עם הבריות, עד שיקרא בכל ענין תם וישר. וא"כ כ"ז הוא כדאורייתא והוא בכלל הישר והטוב. וכן כתבנו לגבי מקור דיני הרחקה דפרק לא יחפור שתיקנו חכמים.

וראה ברמב"ן בפרשת בשלח (פרק טח, כה) על הפסוק שם שם לו חוק ומשפט, שקבע להם מנהגים אשר יתנהגו בהם עד בואם לארץ נושבת, כי המנהג יקרא חוק וכו', ויקרא משפט בהיותו משוער כהוגן, והוכחות מוסר וכו', וכן ביהושע נאמר ויכרות יהושע ברית לעם ביום ההוא, וישם לו חוק משפט, והם הנהגות וישוב המדינות וכו' ע"ש.

יסוד מידת סדום

(כב) **ואפשר** עוד טעם, שיש בזה מידת סדום לקפח לשני את כל פרנסתו, [וכשממעית פרנסתו ולא מקפח לגמרי והוא רק מתחרה בחבירו, אפשר שזה דרך המסחר ואי"ז מידת סדום]. ויסוד מידת סדום הוא על פי המשנה באבות פרק ה' משנה י', שי"א שהאומר שלי שלי שלך שלך, זה מידת סדום, וע"ש ברבינו יונה, וראה מה שביארנו בשו"ת שערי שלמה ח"ג גדר מידת סדום, [שכתוב שחטאת סדום הוא, ויד אביון לא החזיקה, והיינו שהם מופקעים ממידת החסד, ולכן אין להם זכות קיום, והיינו דגם נכרים חייבים לנהוג במידת החסד]. ותיקנו חכמים, שבאופן שהשני ניזוק כל פרנסתו, אין ראוי לנהוג כן, שהרכוש שלו הוא רק שלו, אם חבירו יפסיד ע"י זה את פרנסתו, ששלי שלי כזה, הוא בכלל מידת סדום. ואפשר שיש בזה משום לא תאמץ לבבך, כמש"כ ברבינו יונה שם שנקרא רשע אם אינו נותן, והרי"ז כפיה על איסור לא תעשה.

המשך וסיום אי"ה בגליון הבא

ואחר כן אשיב שבות בני עמון וכו'. וכיצד תהיה השבתם אם אינם מכירים עצמם ואפשר שלפי מ"ש "התורת חסד" בימי המשיח תהיה להם איזה זכות שיחזרו למקומם ואפשר שהמכיר יכיר זהותם.

ובספר חק"ל סימן קנ דג בדברי הרמב"ן האם סובר שקבוע שאינו ניכר הוא קבוע וכתב שאין להכריח בדברי הרמב"ן כן, עיי"ש וזה גם סיעתא להחליש את חומרו הקושיה וכן נראה לחלק בדברי הרמב"ם שמה שהבאנו שבהלכות אישות שהמקדש אשה בין חמש נשים חשיב קבוע זה מחמת שהאיסור ניכר בין חמש נשים אלו וישנה אשה מקודשת שקרובותיה אסורות וחשיב קבוע אף שאינו ניכר משא"כ בגר עמוני לא חשיב ניכר כלל כמ"ש בשם "תורת חסד" הנ"ל, כיוון שלא ניכר בכל העולם לא חשיב מקום קביעות ולפ"ז חלק מההגדרה של איסור קבוע זה שמיחיד לו מקום או שמיחיד במקומו ואיסור שנמצא בכל העולם ואינו ידוע לא חשיב מקום האיסור כלל ולא חשיב קבוע.

להולדת הבן-הנכר

הרב שלמה זלמן מונטר ומש' וחמיו הרב אברהם מילר ומש' השל"ז יתקיים א"י"ה בבייח"כ א' איצער

להולדת הבת

הרב שלמה אוהיון ומש'

להולדת הבת-הנכדה

הרב דוד גרסי ומש'

ומש' בחילולי שיחי'

הרב שלמה לובצקי ומש'

וחמיו הרב יהושע מוס ומש'

הרב בנימין בייניש פינקל ומש'

וחמיו הרב חיים וולך ומש'

באירועי הבן

הרב ישראל מאיר יונגר ומש'

ובנם החתן מרדכי שיחי'

הרב עזריאל קוסובר ומש'

ובנם החתן יאיר שיחי'

באירועי הבת

הרב יוסף אלבוים ומש'

הרב ראובן חכים ומש'

הרב צבי נקר ומש'

הרב יהושע פוגלר ומש'

בנישואי הבן

הרב אלחנן איינשטיין ומש'

ובנם החתן שמואל שיחי'

בנישואי הבת

הרב שלמה ולס ומש'

הרב אריאל מילר ומש'

פרשת השבוע

עמך ישב בקרבך במקום אשר יבחר שערך (כ"ג, י"ז)

"באחד שעריך" - ולא בירושלים (ספרי).

מפני מה בא הכתוב לומר שלא יישב העבד בירושלים.

במסכת קידושין (ע"ו). מובא, שכל שהוחזק אבותיו משוטרי הרבים, אין צורך לבדוק ביחוסו ומשיאין לכהונה. שאלה הגמרא, והרי גם פסולים ראויים להיות שוטרים, שהרי הכל כשרים לדון דיני ממונות, ודרשו: "הכל" - אפילו ממזר. תירצה הגמרא שכירושלים עסקינן. ופירש רש"י שכירושלים היו מקפידים על כל דייניהם שיהיו מיוחסים.

זהו ציצית התורה לגבי עבד משוחרר: "עמך ישב... באחד שעריך" - ולא בירושלים.

(רבי אלעזר משה הורביץ מפינסק)

כי תדר נדר לה' אלקיך (כ"ג, כ"ב)

מהו כפל הלשון "כי תדר נדר".

אפשר שמרמזים בכתוב דברי חז"ל במסכת נדרים (י'). שהנדר נדר צריך לומר: "נדר לה'" ולא - "לה' נדר". שמה באומרו "לה'" ימות ונמצא מזכיר שם שמים לבטלה.

זהו כפול הכתוב בלשוננו: "כי תדור" - כאשר תרצה לדור, אזי תאמר: "נדר לה'" ולא "לה' נדר".

ומאחר שחוששים אנו למיתה אפילו ברגע קטן, על כן: "לא תאחר לשלמו", כי אפשר שתמות קודם שתספיק לקיים את נדרך.

(חיד"א)

ואין לה תקנה, ועל ידי זה יבוא ל"התעלמות מהם" - לייאוש מהשבתו בתשובה.

לא זו הדרך. אלא אפילו "אם לא קרוב אחיך אליך ולא ידיעתו" - גם אם הוא רחוק בתכלית הריחוק, עדיין יש לו תקנה ותקנה: "הבאת אל תוך ביתך" - כמו שמצינו עשה רבי יוחנן לריש לקיש והלל הזקן לגר.

יש לקרבו וללמדו את הדרך הישרה - "עד דרוש אחיך אותו" - עד שהוא מעצמו ידרוש ממך ללמדו דרכי התשובה, ואז - "השבותו לו". (חתם סופר)

לא תראה את חמור אחיך או שורו נפלים בדרך (כ"ב, ד')

בפרשת משפטים (כ"ג, ה'), במצוה זו של "עזב תעזב עמו", נאמר: "כי תראה חמור שנאך רובץ תחת משאו", ואילו כאן נאמר "חמור אחיך".

ללמדנו, שעל ידי מצוה זו של עזרה וסיוע, יהפוך "שונאך" להיות "אחיך", תשכח השנאה ותתגבר האהבה...

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך (כ"ב, ח')

"בית חדש" - רבי אומר: משעת חידושו עשה לו מעקה (ספרי).

מכאן נראה שחלוק דין מעקה מדין מזוזה. במזוזה צריך תחילה שיהיה "בית" ורק לאחר מכן יש חיוב של קביעת מזוזה. אבל מעקה, חיובו הוא עם עשיית הבית ואין צורך לגמור תחילה את הבית כדי שיהיה לו שם "בית".

לכן כיון הספרי באומרו: "משעת חידושו" - היינו בעת בנייתו של הבית - "עשה לו מעקה".

(בשם מרן הגרי"ז)

והיה הבן הבכור לשניאה (כ"א, ט')

לא נאמר בפסוק "אם יהיה" הבן הבכור לשניאה אלא "והיה". ללמדנו. כי בכל עת שיהיו לאדם שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה, תמיד יהיה הבן הבכור לשנואה, כי ההשנאה האלוקית תביט תמיד אל השנואה ותתן לה את הבכור. כמו שנאמר בפרשת ויצא (בראשית כ"ט, ל"א): "וירא ה' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה"

"כי ה' יראה בנשברי לב לסומכם". (אברבנל)

כי יהיה לאיש בן סורר ומורה (כ"א, י"ח)

בפסוק זה נכתבה התיבה "מורה" בכתב מלא עם וא"ו, בעוד שבהמשך (פס' כ') נכתב: "בננו זה סורר ומורה" חסר וא"ו. וצריך להבין טעם השינוי.

נראה לומר, שהתיבה "מורה" שנכתבה חסר וא"ו באה לרמוז על ששה אופנים שבהם אין נעשה בן סורר ומורה, כמבואר בסנהדרין (ע"א). אהיו אביו ואמו גדמין. בחגרינו. גאלמין. דחרשין. ה.סומין. ועיר שאין בה זקנים (כמבואר במכות י"ז).

אמנם כל זה לענין חיוב סקילה, שעל כך מדבר הפסוק השני, אבל לענין חיוב מלקות אשר עליו מדבר הפסוק הראשון - "ויסרו אותו", וכמבואר בסנהדרין שהיו מתירים בו בפעם ראשונה וישנה, יתכן שכל אותם מיעוטים לא נאמרו בו. ולכן נכתב "מורה" מלא, ללמדנו שחייב התראה ומלקות בכל אופן. (רבי שלמה הכהן מוילנא)

והתעלמת מהם השב תשיבם לאחיך (כ"ב, א')

יש לפרש על דרך הדרוש: באה התורה להדריך את האדם לכל ידון חלילה שנשמת אחיו נידחה

מעשיהם של צדיקים

האדמו"ר רבי אהרן מנחם מנדל מראדז'מין זצ"ל היה פעיל גדול בשנות חייו לטובת הכלל והפרט. כתבי קורותיו

בספר "בדרכי פולין האבלות" מספרים. כי בשנת תרע"ב ייסד רבי אהרן מנחם מנדל ישיבה בראדז'מין עם פנימיה שנקראה בשם "אורחות חיים". לאחר זמן עבר לווארשא שם ייסד את חצרו ברחוב פאוויה. בשנת תרפ"ח, בשהותו בארץ ישראל, ביקר בכותל המערבי.

בהיותו שם, חרה לו הדבר כי גברים ונשים מתפללים ביחד ליד

הכותל ללא מחיצה, בערב יום כיפור התקין מחיצה. אולם, למחרת, בעצם יום הכיפורים, באמצע התפילה, פרצו חיילים אנגליים לרחבת הכותל והרסו את המחיצה, מכיון שלא הרשו לעשות שום שינוי בכותל המערבי ובכל סביבתו. גם בסוף ימיו בשנת תר"צ, כאשר עבר לנאלשקס, היה שם פעיל מאד בענייני הדת.

בחכמה רבה ניהל רבי אהרן מנחם מנדל את מלחמות הדת, ואף בפולין עצמה נלחם בכל תוקף למען הדת והתורה. בפולין פעל ארגון חילוני מובהק בשם "בונד". ארגון זה שם לו למטרה עיקרית להשיג שוויון זכויות עבור כל היהודים בכל מקומות מושבותיהם. הארגון פעל בכל רחבי פולין, אולם, רוב המטבחים שלהם לא היו כשרים. המנהיג של הארגון היה הנרי ארליך, יהודי מתבולל ורחוק מיהדות. אולם, הרבי ר' אהרן מנחם מנדל לא התייחס אף מהם, הוא כתב מכתב אל מנהיג הארגון "בונד" ארליך, בדבר הכשרת המטבחים שלהם לחג הפסח, שכן, חפץ הרבי כי כל היהודים יאכלו מאכלים כשרים בפסח, אף דאג כי גם

רבי אהרן מנחם מנדל מראדז'מין

החיילים יאכלו מצות ומאכלים כשרים בפסח. זהו לשון המכתב: "...ואנחנו לדאבוננו עומד לגנוז חומת ברזל גודל

חילול השם רחמנא ליצלן הנעשה בעיר ואם ישראל בעיר ווארשא להיות שלשה בתי מבשלות (קעקע מטבחים) המאכלות האסורות על אכילת חמץ שהוא איסור כרת באלו השלושה מקומות, והיינו: א' על רחוב טלאמצקי 13, ב' על רחוב פשעיאדז 9, ג' על רחוב קארמעליצקא 23. והדבר הזה הוא נוגע לכבודם של כל

ישראל כי האינם יהודים שהולכים ועוברים לפני אלו המקומות ורואים שאוכלים יהודים חמץ בפסח בלי מפרע הם ממלאים פיהם שחוק ואומרים אחד לחבירו, ראו איך היהודים מכזבים ומשקרים בהנימוס והדת שלהם. אוי לאזניים שכן שומעות! ועל כן אני וכל הרבנים דקהלתנו פה ווארשא מבקשים ממנו ומכל החברים שלו להסיר מאתנו המר המות הבזיון והקלון של כל עדת ישראל ולבער את החמץ מכל המקומות הנ"ל, והנה אני נותן לך סיוע מכיס סך מאה פוד מצות וגם שתי בהמות טובות ותפוחי אדמה כמה שצריך לכם ואם נצרך לכם יותר גם כן אמלא את רצונכם וימחול נא להודיעני תשובה ע"י העתונות אם אתם מסכימים ומקבלים את דברי האלה הנאמרים באמת ובצדק, אזי הנני מוכן להכין תיפח את כל הנ"ל".

מכתב זה, שנשלח כמה שבועות לפני חג הפסח נדפס בעיתון היומי "היינט" בחול המועד פסח תרצ"ב, אלא שפנייתו של הרבי מראדז'מין אל אנשי ה"בונד" נשארה ללא תשובה, שכן, הם היו רחוקים מכל ענייני היהדות.

להסיר ממנו הקלון

מתולדותיו

האדמו"ר רבי מנחם מנדל מראדז'מין זצ"ל נולד לאביו האדמו"ר רבי שלמה דוד יהושע זצ"ל ב"ח באלול תר"כ. היה חתנו של האדמו"ר רבי יצחק רבינוביץ מביאלה זצ"ל ותלמידם של בעל "אבני נזר" מסוכטשוב זצ"ל ובעל "מגן אבות" מקאפוסט זצ"ל. בשנת תרע"ב יסד ישיבה בראדז'מין ובסוף ימיו עבר לנאלשקס. בשנת תר"צ הוציא לאור הגדה של פסח עם ביאורו "צמח מנחם", ובו דברי תורה מאבותיו. נפטר ביום יט' באלול תרצ"ד ונטמן בבית העלמין בווארשא.

נושאים בהלכה

המדרש נועד לעורר את לב חנוכינים בלבד ולא לפסוק חלכה למעשה

בגדר ושיעור מצות תקיעת שופר

שינו (ערכין י) אין פוחתין מעשרים ואחת תקיעות במקדש ולא מוסיפין על ארבעים ושמונה, ובגמ' (שם) מתניתין דלא כרבי יהודה דתניא רבי יהודה אומר הפוחת לא יפחות משבע והמוסיף לא יוסיף על שש עשרה, במאי קמילפינן ר"י סבר תקיעה תרועה ותקיעה חדא היא ורבנן סברי תקיעה לחוד ותרועה לחוד ותקיעה לחוד, (עי"ש טעמם).

יש לחקור בדעת רבי יהודה האי דתקיעה תרועה ותקיעה נחשבים כחדא הוא דין במעשה המצוה או בקיום המצוה, דאם נימא שהוא מעשה אחד א"כ סובר ר"י שאינם ג' קולות נפרדים אלא הן חשובות ממש כקול אחד הכולל ג' חלקים, ואילו לרבנן הן נחשבות כמעשים חלוקים, ומאידך י"ל שאף ר"י מודה שהן ג' קולות חלוקים אלא שלגבי קיום המצוה הם נידונים כמצוה אחת, ונפק"מ לענין הפסק ביניהם שאם ביסודם הן חשובות כקול אחד אין להפסיק ביניהן כלל, אבל אם הם קולות נפרדים במהותם אין בכך חסרון ואדרבה יתכן שיש ענין להפסיק ביניהן.

והנה הראשונים נחלקו בשיטת רבי יהודה האם יש דין לתקוע את ג' הקולות של תר"ת בנשימה אחת או שיש להפסיק ביניהם כדי נשימה, דהנה איתא בגמ' (סוכה ג:) כמאן אזלא הא דאמר רב כהנא אין בין תקיעה לתרועה ולא כלום כמאן כרבי יהודה, ופירש"י (ד"ה ולא כלום) לא היה מפסיק בינתיים אלא כדי נשימה, עכ"ל, וביאור דבריו דהאי דלרבי יהודה אין להפסיק ביניהם אין הפירוש לעשותם בבת אחת אלא הכוונה לא להפסיק הפסק גדול ששווה בין התקיעה לתרועה בכדי לגמור את כולה אבל מפסיק כדי נשימה, וכן פירשו התוס' (סוכה נד. ד"ה מהו), אולם הריטב"א (סוכה נד. ד"ה לימא) והרמב"ן (ר"ה לד. ד"ה והא) נוקטים דלרבי יהודה אין להפסיק כלל ביניהן וצריך לתקוע תר"ת בנשימה אחת ממש, וביאור מחלוקתם יש לתלות בצדדי החקירה בשיטת ר"י, דהרמב"ן והריטב"א נקטו ש"לר"י דיליף מקרא ד'תקיעתם תרועה' שתקיעה ותרועה אחת היא, ביאור הדבר שהם נחשבות כמעשה תקיעה אחד הכולל ג' חלקים ולכן גדר המצוה הוא לעשותם בנשימה אחת, דאם יפסיק ביניהם הוא מקלקל את מעשה המצוה שצריך להיות קול אחד ממש ולא קולות חלוקים, אך לרש"י והתוס' שפיר מודה ר"י שכלפי הקולות התקיעה לחוד והתרועה לחוד כלשון הדרשה והיינו שבמהותם הם חלוקים לג' קולות, אלא שלגבי דין קיום מצוה הם ניתנו כמעשה מצוה אחד, ולכן אין להפסיק הפסק גדול אבל אפשר להפסיק בכדי נשימה.

והנה בענין שיעור התרועה נחלקו תנאים (ר"ה לג:) אי הו' ג' יבבות או ג' שברים, ופירש אבי שניחלקו בביאור כוונת הפסוק "יום תרועה" ומתרגמין "יום יבבא", האם קול בכי של יבבה היינו קולות גניחה שהם קולות ארוכים וצריך לתקוע "שברים" או שהם קולות יללה קצרים וצריך לתקוע 'תרועה', ואמרינן התם (לד.) שמתחמת הספק תיקן רבי אבהו לתקוע בראש השנה תשר"ת, ומקשינן שבתקנה זו לא יוצאין מידי הספק ואדרבה יש בה לכאף תקלה, דממ"נ אם באמת כוונת התורה לגניחה דהיינו שברים א"כ התרועה מפסיקה בין השברים לתקיעה, ואם כוונת התורה ליללה דהיינו תרועה א"כ השברים מפסיקים בין התקיעה לתרועה, ומתרגמין שרבי אבהו התקין לתקוע תש"ת תר"ת ותשר"ת. והקשה הרשב"א (שם ד"ה דילמא) אמאי בתקיעת תשר"ת לחוד לא יוצאים מידי הספק, הרי קי"ל להלכה כרבנן (ר"ה לד:) שמפסיקים בין התקיעות ואפילו שמע תשע תקיעות בתשע שעות יצא, ותיקין בשם רבינו של ע"פ ביאורו של רב האי גאון שנשאל כיצד יתכן שעד תקנת רבי אבהו היה ספק לאבותינו האם הם יצאו יד"ח תקיעת שופר ברה"ה והשיב שבאמת כל האופנים נכללים בלשון "תרועה" האמור בתורה, ומכיון שבכל אופן שהוא יוצאים יד"ח לכן בכל מקום נהגו באופן אחר, ורבי אבהו רצה שלא ייראה הדבר כמחלוקת לכן השווה את כל המנהגים ותיקן שבכל המקומות יתקעו את כל שלוש האופנים האפשריים, ולפ"ז מבאר הרשב"א שחלק מתקנת רבי אבהו היא לצאת ידי כל הדעות ולכן יש לצאת יד"ח אף אליבא דרבי יהודה אפי' שהלכה כרבנן.

מעתה יש מקום לדון לשיטות הראשונים בדעת ר"י שצריך לתקוע את ג' הקולות בנשימה אחת, א"כ לתקנת רבי אבהו יש להחמיר ולתקוע כל אחת מסדרי התקיעות בנשימה אחת, אלא שהרא"ש (ר"ה פ"ד סי' י) חידש דלרבנן שהלכה כמותם אם תקע תר"ת בנשימה אחת לא יצא משום שצריך שיהא ניכר לכל קול התחלה וסוף, מאידך הרמב"ן (ר"ה כז. ד"ה והא) והריטב"א (ר"ה לג: ד"ה וכי) נקטו שאין חסרון בזה משום שדוקא בין תקיעה לתקיעה אין שינוי בהחלפת הקול, וע"ז שינוי (ר"ה לג:) שאם משך בתקיעה אחת כדי שתי תקיעות אין בידו אלא אחת משום שלא הפסיק ביניהם, משא"כ בתקיעה ותרועה עצם השינוי בצורת הקול נחשב כהפסק ואינו נעשה כתקיעה אחת שהרי יש החלפת קול, ולכן כתב הירושלמי שאם תקע תר"ת בנפיקה אחת יצא, וצ"ב מה יסוד מחלוקתם.

והנה דנו עוד הראשונים בענין שברים - תרועה שבתשר"ת, האם אפשר לתקועם בשתי נשימות או שצריך לעשותם בנשימה אחת, ומצינו בזה מחלוקת ראשונים, לדעת רבינו תם אין לעשותם בנשימה אחת משום שהם שני מיני בכי שהשברים הם גניחה והתרועה היא יללה ואין דרך הבוכה לגנוח ולילל ביחד, והראשונים חלקו עליו אך מטעמים שונים, דהרא"ש (שם) הסכים לעצם סברת ר"ת שאין דרך יבבה בכך אלא שטוען שג"מ עיקר מצות התרועה היא בקול אחד ולכן התרועה של התשר"ת צריכה להתקע בנשימה אחת, אך הריטב"א (שם לג: ד"ה שיעור) חולק על עיקר סברת ר"ת שבאמת דרך הבכי הוא לגנוח ולילל בזה אחר זה, ומבואר בדבריו שאף אם ננקוט בתקיעה ותרועה כהתוס' שאפשר להפסיק ביניהן, מיהו שברים - תרועה הם קול אחד ממש וצריך לעשותם בנשימה אחת, וצ"ב מה ביאור מחלוקת הרא"ש והריטב"א, ונראה ששורש הדבר תלוי ביסוד וטעם תקנת רבי אבהו, דהנה בגמ' שם מקשינן עוד על רבי אבהו שמאחר שכבר תוקיעת תש"ת ותשר"ת יוצאים ידי כל הספקות ומדוע הוסיף שיתקעו תשר"ת, ומתרגמין שבספק של רבי אבהו יש צד שלישי שמא התרועה היא גם גניחה וגם יללה, והרמב"ן (דרשה לראש השנה פ"ח) תמה שהרי במחלוקת התנאים יש רק ב' צדדים או שברים או תרועה, ומתרג' שעצם העובדה שלא היה להם קבלה מהי התרועה האמורה בתורה יתכן שהתרועה היא גם שברים וגם תרועה, ומבואר בדבריו שבאמת יש אופן של בכי של גניחה ויללה ביחד, אולם הב"ח (או"ח סי' תקצ ט"א) תירץ שלעולם אין דרך בכי בכך, אלא שהרי כבר פירש רב האי גאון שהטעם שהוצרך רבי אבהו לתקן הוא כדי לכנס את כל המנהגים והדיעות, ומכיון שיש קצת בני אדם שבוכים באופן של גניחה ויללה יחדיו, לכן צירף רבי אבהו בתקנתו את האופן של תשר"ת.

וא"כ נמצאו שני דרכים במה שהצריך רבי אבהו לתקן תקיעת תשר"ת, דלהרמב"ן הוא מעיקר הדין ולרב האי גאון הוא בתורת חומרא, והשתא י"ל דכיון שלהרמב"ן והריטב"א מעיקר הדין צריך לעשות התרועה באופן של גניחה ויללה בזה אחר זה, לכן צריך לתקוע השברים-תרועה בנשימה אחת, ולפ"ז אף תקנת תקיעת התר"ת והתש"ת צריכה להעשות כעיקר הדין ולכן לשיטתם אע"פ שבדיעבד שמע תשע תקיעות בתשע שעות יצא, מיהו מעיקר הדין אף לרבנן יש לתקוע התקיעה והתרועה בנשימה אחת וכפי שיבארו שבעצם השינוי בצורת הקול יש היכר של התחלה וסוף, אולם הרא"ש שהודה לעצם סברת ר"ת שאין דרך הבוכה בגניחה ויללה יחד צ"ל שנקט כשיטת רב האי גאון ע"פ ביאור הב"ח, ולכן חילק בדיני התקנה דלגבי תקיעות תש"ת ותשר"ת שהם מעיקר הדין לצאת ידי הספק פוסק הרא"ש להפסיק בנשימה כיון שצריך שלכל קול תהיה התחלה וסוף, אבל לגבי תשר"ת שהיא בתורת חומרא כיון שעיקר יסודה הוא מחמת מקצת אנשים שבוכים באופן של גניחה ויללה לכן מן הראוי לעשות השברים - תרועה בנשימה אחת.

הודעה חשובה לציבור שוחרי תורה והלכה

בס"ד מתקיימים שיעורי הלכה בסוג' הנוגעות למעשה
ע"י הרה"ג רבי ברוך חיים דינר שליט"א
מורה הוראה בד"צ אלעד
כל ליל שישי בשעה 22:00 בבית"ל נבעת שאול רשב"י 13
(כעת בחודש אלול השיעורים בה' סוכה)

הרה"ג רבי איתן גברא ר"מ ישיבת "אוהל תורה" ים

זמני הלכה למעשה אופק אלעד

בעריכת הרה"ג רבי זילבר זצ"ל

נה"ח מישורי	נה"ח הנראה	סוזק"ש מג"א	סוזק"ש הגר"א	שקיעת החמה
שבת	6:19	6:26	8:42	9:27
יום א'	6:20	6:27	8:42	9:27
יום ב'	6:20	6:28	8:42	9:27
יום ג'	6:21	6:28	8:42	9:27
יום ד'	6:21	6:29	8:42	9:28
יום ה'	6:22	6:29	8:43	9:28
יום ו'	6:23	6:30	8:43	9:28
שבת	6:23	6:30	8:43	9:28

בית דין צדק - אלעד

בתי הוראה - בי"ד לעניני ממונות -
כשרות - עירובין - קופת העיר מתן
בסתר - רישום נישואין - ערוץ רפואי
בראשות מורנו המרא דאתרא
הגאון רבי שלמה זלמן גרוסמן שליט"א
המרכז: ר' טרפון אלעד טלפון: 9096571 פקס: 9369453

זמני בתי ההוראה

ביהמ"ד המרכזי "מאור שרגא"

ימות החול - 8:30-9:00 בבוקר / 8:30-9:00 בערב
ביום שישי - 8:30-9:00 בבוקר וכן שעה לפני כניסת שבת
וכן בטל: 9096571 שלוחה 4

*

ברח' רבי טרפון ימים א-ה 5:00-6:00 אחה"צ
וכן בטל: 9096571 שלוחה 2

*

ברח' רבי מאיר 11
ימים א-ה 6:30-7:30 בערב / יום שישי 10:00-11:00
וכן בטל: 9096571 שלוחה 3

*

ביהמ"ד ש"כ "דגל התורה" בתיאום בטל: 0533119113

*

מורנו המרא דאתרא שליט"א
מקבל קהל בביתו בימים א'ב'ד'ה' בין השעות
10:30-12:00 ובימים ו' 13:15-14:00

*

קו ההוראה
בין השעות 9:00-24:00
03-9096571
שלוחה 5

הקהילה התורנית אלעד

הננו שמחים להודיע לציבור בני התורה כי כמידי שנה
נקיים בס"ד גם השנה מכירה מיוחדת של

אובעת המינים

בפיקוח רבני בד"צ אלעד
ובמחירים השווים לכל נפש

הסחורה מיובלים מובחרים מפרסדים של מגדלים יר"ש

ההזמנות מיום ראשון י"ד אלול עד כ"א אלול בחצות

להזמנות: 24 שעות 073-3103199 מערכת רב קווית
או ע"י מילוי טופס בעמודות 'נדרים פלוס' בקופת "אנווה"

אפשרויות התשלום:

- בכרטיס אשראי במערכת הטלפונית או ב'נדרים פלוס'.
- במזומן או בצ'ק ע"י הנציגים בביהמ"ד "מאור שרגא" ביום שני כ"ב אלול, בין השעות 21:30-22:30

[הזמנה ללא תשלום תבטל]

החלוקה התקיים אי"ה במוצאי צום גדליה תשפ"ו
בביהמ"ד הגדול "מאור שרגא" כשבמקום יהוה מורי הוראה
מטעם הבד"צ וע"פ הוראות תינתן אפשרות החלפה

ברכת כתיבה וחתימה טובה

הקהילה התורנית אלעד

ברכת מזל טוב למע"כ רב קהילת סלבודקא

הגאון רבי צבי גולדשטיין שליט"א

לרגל השמחה בהכנס נכדו, שיח"י

בן לחתנו רבי ישי דויטש שיח"י לנועם עול תו"מ

ברכותנו שיעלה בתורה ויר"ש וירוו הוריו וזקנו רוב נחת מכל יו"ח
מתוך שמחה והריווחה כל הימים